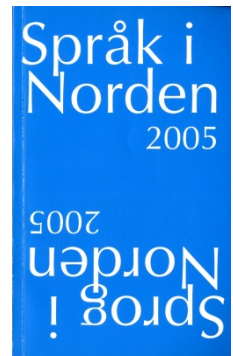

Sprog i Norden

Titel: Hur väl förstår vi varandra i Norden i dag?
Forfatter: Katarina Lundin Åkesson
Kilde: Sprog i Norden, 2005, s. 159-175
URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Forfatterne og Netværket for sprognævnene i Norden

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Hur väl förstår vi varandra i Norden idag?

Katarina Lundin Åkesson

1. Inledning

Projektet *Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering* (INS), initierades i slutet av 2001 av Nordiska kulturfonden, som gav i uppdrag åt Nordiska språkrådet att utreda hur språkförståelsen i Norden ser ut idag. Grannspråksförståelsen i Norden undersöktes senast av Øivind Maurud för cirka trettio år sedan, och resultaten visade då att norrmännen var bättre än danskar och svenskar på såväl hörförståelse som läsförståelse på grannspråken. Bakom Nordiska kulturfondens initiativ låg bland annat det allmänna intrycket att grannspråksförståelsen har blivit sämre under den tidsperiod som gått sedan Maurud gjorde sin undersökning men att det inte finns några vetenskapliga belägg för ett sådant antagande.

Projektet *Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering* har flera syften, varav de viktigaste presenteras i denna framställning. För det första vill vi mäta den faktiska grannspråksförståelsen bland människor i Skandinavien, dvs. hur bra svenskar är på norska och danska och vice versa. Denna undersökning utvidgas sedan för att mäta grannspråksförståelsen även hos nordbor utanför Skandinavien. För det andra vill vi mäta grannspråksförståelsen bland dem som har något av de tre stora skandinaviska språken som andraspråk. För det tredje vill vi undersöka hur väl nordborna förstår engelska, som en följd av den tydliga internationalisering som skett under de år som gått sedan Mauruds undersökning genomfördes. Slutligen, för det fjärde, vill vi undersöka om man

kan påvisa någon förändring i språkförståelsen, både med avseende på individuell utveckling och på synkrona skillnader mellan generationer. Frågeställningarna som ska hjälpa till att uppnå dessa syften är följande:

- Hur duktiga är skandinaver på att förstå varandras språk?
- Hur duktiga är nordbor utanför Skandinavien på att förstå de skandinaviska språken?
- Hur duktiga är invandrare i Skandinavien på att förstå de andra skandinaviska språken?
- Hur duktiga är nordbor på att förstå engelska?
- Blir skandinaver bättre på grannspråksförståelse med stigande ålder?
- Är ungdomar idag bättre på grannspråksförståelse än vad ungdomar var för ett kvartssekel sedan?

I denna artikel kommer jag att presentera resultaten från undersökningen *Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering* i hopp om att kunna ge en rättvisande bild av språkförståelsen i Norden idag. Före resultatgenomgången presenterar jag kort testmaterialet, genomförandet och de testpersoner som deltagit. Av utrymmesskäl blir genomgången summarisk, och de diskussioner som förs i samband med resultatpresentationen blir med nödvändighet övergripande.

2. Testpersonerna

Av metodiska och praktiska skäl har vi valt att ha gymnasister runt om i Norden som testpersoner i undersökningen. Gymnasister är en homogen grupp rent åldersmässigt, och valet av gymnasieutbildning ger dessutom ofta en indikation om den sociala grupperingen. En annan fördel med denna typ av testpersoner är att man relativt enkelt får många testpersoner per undersökningstillfälle, samtidigt som gymnasister som grupp kan betraktas som representativa för den yngre delen av befolkningen i Norden.

För att kunna besvara frågan hur duktiga skandinaver är att på att förstå varandras språk har vi valt ut testpersoner i de

skandinaviska huvudstäderna Stockholm, Köpenhamn och Oslo. Eftersom dessa städer inte kan antas vara jämlika när det gäller grannspråkskontakt – man kan exempelvis utgå från att stockholmare har mindre kontakt med Danmark än köpenhamnare med Sverige – har vi valt ut ytterligare en storstad i respektive land: Malmö i Sverige, Århus i Danmark och Bergen i Norge. Till de skandinaviska testpersonerna räknas också testpersonerna i det vi här valt att kalla Svenskfinland och som har svenska som förstaspråk, här representerade av Helsingfors, Vasa och Mariehamn; städerna i Finland har olika stor andel svensk befolkning och olika mycket kontakt med Sverige. Dessa testpersoner testades på de två skandinaviska språk de inte själva talar.

I de övriga nordiska länderna har vi testpersoner från Reykjavik och Akureyri på Island och från Helsingfors, Vasa och Jyväskylä i Finland. I Mariehamn deltar följaktligen endast svenskspråkiga testpersoner och i Jyväskylä endast finskspråkiga. På Färöarna och Grönland deltar endast testpersoner från huvudstäderna Torshamn respektive Nuuk. Till skillnad från testpersonerna i Skandinavien testades dessa testpersoner på alla de tre skandinaviska språken. Uppställningen i Tabell 1 visar fördelningen av testpersoner på de olika orterna; de svensk- och finskspråkiga testpersonerna i Helsingfors och Vasa är sammanräknade. Testpersoner är valda så att de representerar både teoretiskt och praktiskt inriktade utbildningar.

Tabell 1. Fördelning av testpersoner på de olika orterna.

Stad	Antal testpersoner	Stad	Antal testpersoner
Köpenhamn	150	Helsingfors	82
Oslo	199	Vasa	43
Stockholm	146	Jyväskylä	63
Århus	117	Reykjavik	96
Bergen	104	Akureyri	48
Malmö	110	Torshamn	47
Mariehamn	47	Nuuk	20

I den kompletterande engelskundersökningen deltog ungefär en tredjedel av testpersonerna; dock saknas testpersoner från Grönland. För att se huruvida man blir bättre på grannspråksförståelse med stigande ålder hade vi som mål att också testa föräldrarna till femtedel av testpersonerna.

3. Testmaterialet

Testmaterialet omfattar tre direkt kunskapsrelaterade delar, nämligen hörförståelsesekvenser i två varianter och läsförståelse. Här till kommer en inledande del om personuppgifter tillsammans med olika typer av attitydfrågor; de personuppgifter vi efterfrågar rör bland annat hemort, utbildningsprogram/-linje, ålder och språk som talas i hemmet tillsammans med frågor om eventuell undervisning om/på grannspråken. Testpersonerna fick också uppge eventuell vana vid grannspråket genom exempelvis tidningar, TV eller umgänge. I attitydundersökningen fick testpersonerna både besvara öppna frågor och kryssa i femgradiga skalor av motsatta adjektivpar av typen *fint – fult*.

Den första kunskapsrelaterade delen av testet består av hörförståelse i form av en videosekvens hämtad från TV-programmet *Vem vill bli miljonär?* som är identiskt uppbyggt i de tre skandinaviska länderna (samt även i Storbritannien). Med hjälp av detta inslag vill vi mäta testpersonernas förståelse av icke tillrättalagt, vardagligt talspråk där tempot ofta är mycket högt.

Videosekvensen följs av en monologisk nyhetsuppläsning i form av en bandinspelning, dvs. till skillnad från ovan rör det sig om en uppläst text från en skriftlig förlaga och därmed om ett formellt språk. Den upplästa nyhetstexten är baserad på en tidningsartikel som översatts till de sammanlagt fyra olika testspråken svenska, norska, danska och engelska. Till både video- och radiosekvensen hör fem öppna innehållsfrågor, där testpersonerna alltså med egna ord måste skriva ner det de tror är svaret på frågan. Beroende på graden av korrekthet har de fått 0, 1 eller 2 poäng per fråga.

Den avslutande delen av testet består av läsförståelse där testpersonerna får läsa en nyhetsartikel. Texterna är direktöversatta till respektive testspråk med undantag av personnamn och namn på olika typer av institutioner, som bytts ut till något som är i linje med respektive land. Till läsförståelsen hör 10 ordförståelsefrågor med flervalsalternativ där testpersonerna får fyra alternativa svar att välja emellan. För läsförståelsefrågorna får man 1 poäng för korrekt svar och 0 poäng för felaktigt eller utelämnat svar.

Materialet är komponerat så att alla testpersoner som testas på ett språk, säg svenska, får se samma videosekvens. Vi har alltså endast en videosekvens på respektive språk. Vad gäller övrig hörförståelse samt läsförståelse har vi två olika alternativ per test, dvs. två nyhetsuppläsningar och två tidningsartiklar. Dessa fyra texter samspelar så att en norrman som exempelvis lyssnat på det ena hörförståelsetestet på danska får det andra hörförståelsetestet på svenska; alla testpersoner har vid ett och samma testtillfälle alltid testats på två språk. Ett test för en norrman kan alltså ha följande upplägg:

Person- uppgifter	Dansk video	Danska nyheter	Dansk tidningsartikel	Svensk video	Svenska nyheter	Svensk tidningsartikel
----------------------	----------------	-------------------	--------------------------	-----------------	--------------------	---------------------------

Det finns några faktorer som man måste ta hänsyn till när man drar slutsatser utifrån testresultatet. Innehållet i videosekvenserna är med nödvändighet inte likadant i de olika testspråken, och därmed varierar i viss utsträckning svårighetsgraden både i innehåll och frågor. Detta påverkar naturligtvis testpersonernas resultat. Innehållet i nyhetsuppläsningarna är i och för sig detsamma för alla testpersoner, men här – liksom i artikeln – möter man problemet med de två texternas olika svårighetsgrad. För att utjämna dessa skillnader i svårighet presenterar jag i resultatgenomgången ett genomsnitt av testen. Resultaten för vardera testspråk utgörs alltså av genomsnittet av de olika deltesten. Med detta sätt att räkna blir den maximala

poäng 10. Detta gäller genomgående och för samtliga tabeller och figurer.

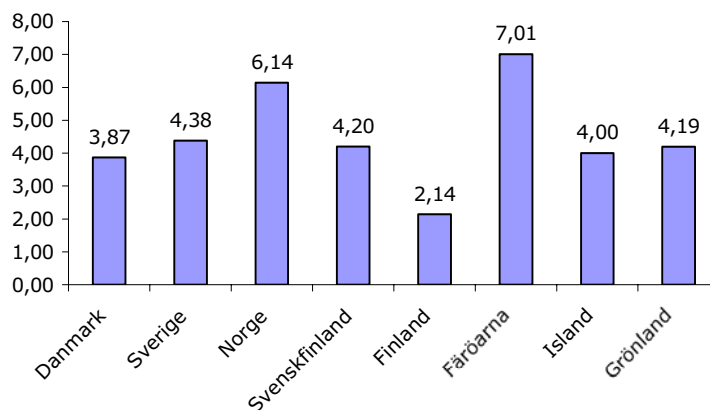
4. Resultat

4.1 Inledning

I följande avsnitt presenteras huvudresultaten av undersökningen *Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering*. Av utrymmesskäl blir genomgången översiktlig med fokus på frågeställningarna i inledningen av artikeln. Först presenteras resultatet av grannspråksundersökningen, varefter resultaten hos de infödda testpersonerna särskiljs från invandrarnas resultat. Efter detta presenteras resultaten för de olika testorterna innan jag går över till engelskundersökningen. Avslutningsvis ger jag en glimt från föräldraundersökningen, som ännu inte är genomförd i sin helhet.

4.2 Grannspråksundersökningen

I Figur 2 nedan presenteras resultatet av grannspråksundersökningen. Termen 'grannspråk' är inte helt välvald för alla deltagande länder då islänningar, färingar och grönlänningar inte har något av de skandinaviska språken som direkt grannspråk, men för enkelhetens skull väljer jag ändå att använda begreppet 'grannspråk' här. Testpersonerna i Danmark, Sverige, Norge och Svenskfinland har något av de tre stora skandinaviska språken som modersmål och/eller nationalspråk och har alltså testats på de två övriga skandinaviska språken. De finskspråkiga testpersonerna i Finland och testpersonerna i övriga Norden – dvs. på Färöarna, Island och Grönland – har testats på alla de tre skandinaviska språken. Som påpekades tidigare är resultatet som presenteras i Figur 2 ett genomsnitt av testet, och max antal poäng är därför 10.

Figur 2. Resultatet av grannspråksundersökningen i de nordiska länderna.

Av Figur 2 framgår det att färingarna med 7,01 poäng i snitt uppnår det klart bästa resultatet och alltså är duktigare än skandinaverna på att förstå de skandinaviska språken. En förklaring till färingarnas goda resultat kan vara det faktum att de tillhör ett litet språksamfund, något som vanligtvis brukar medföra att språkbrukarna har god behärskning av andra språk. De finskspråkiga testpersonerna i Finland uppnår inte helt oväntat det sämsta resultatet med 2,14 poäng i snitt, och här är det svårt att säga att någon egentlig förståelse föreligger. Grönlänningarnas förhållandevis goda resultat beror på deras resultat på dansktestet, se Tabell 3 nedan.

Det framgår också tydligt att normmännen med snittet 6,14 är betydligt duktigare än övriga skandinaver på att förstå grannspråk och att svenskarna – även de i Svenskfinland – är duktigare än danskarna med 4,38 jämfört med 3,87. Även i Mauruds undersökning presterade normmännen betydligt bättre än svenskar och danskar; resultaten är inte direkt jämförbara eftersom Maurud hade andra typer av testpersoner och testen skilde sig i uppläggningspunkter, men även med detta taget i beaktande verkar det alltså som om resultaten bekräftas. Om vi håller fast vid Mauruds undersökning och jämför resultaten har svenskarna och danskarna bytt plats – danskarna

förstod enligt Mauruds undersökning grannspråken bättre än svenskarna, men nu är det alltså tvärtom.

I övrigt framgår det också av Figur 2 att Sverige, Svenskfinland, Island och Grönland uppvisar ungefär samma resultat – alla fyra ligger i spannet 4,00 till 4,38. Dock finns det stora skillnaderna när det gäller förståelse av de enskilda grannspråken, vilket motiverar en uppdelning. I Tabell 3 är resultaten i Figur 2 uppdelade för respektive testspråk.

Tabell 3. Resultatet av grannspråksundersökningen uppdelat på respektive testspråk.

Land	Testspråk danska	Testspråk norska	Testspråk svenska	Grannspråken totalt
Danmark	–	4,15	3,59	3,87
Sverige	3,80	4,97	–	4,38
Norge	6,07	–	6,21	6,14
Svenskfinland	3,64	4,76	–	4,20
Finland	1,54	1,63	3,24	2,14
Färöarna	8,28	7,00	5,75	7,00
Island	5,36	3,40	3,34	4,03
Grönland	6,61	3,73	2,23	4,19

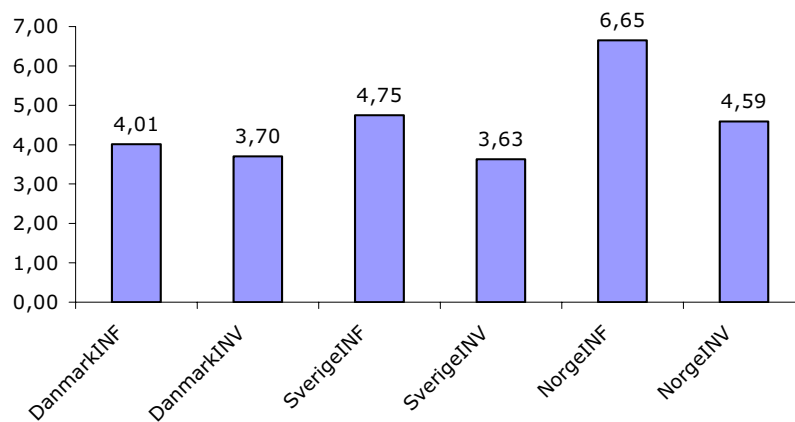
Bland de skandinaviska länderna uppvisar Danmark och Sverige relativt stora skillnader när det gäller förståelsen av de enskilda grannspråken. Danskarna förstår norska bättre än svenska med 4,15 mot 3,59 och svenskarna förstår norska bättre än danska med 4,97 mot 3,80. Resultatet i Svenskfinland motsvarar det i Sverige. Norrmännen, å andra sidan, klarar danska och svenska ungefär lika bra med 6,07 mot 6,21.

Utanför Skandinavien – med undantag av Finland – är danskan det språk som förstås bäst. På Färöarna är skillnaden mellan förståelsen av danska jämfört med svenska stor – 8,28 mot 5,75 – och färingarnas höga totalresultat i Figur 2 ovan förklaras i viss utsträckning av resultatet på det danska testet. Danskan är även det språk som lyfter grönlänningarnas resultat; på danskan får de 6,61 medan de bara har 3,73 och 2,23 på det

norska respektive svenska testet. En liknande om än inte lika markant skillnad hittas hos islänningarna. På motsvarande sätt, om än inte i lika stor utsträckning som danskan på Grönland, höjer svensktestet resultatet i det finskspråkiga Finland, även om 3,24 på svensktestet är ett långt ifrån bra resultat.

4.3 Infödda respektive invandrare

Ett mål med undersökningen var som påpekats att studera eventuella skillnader i grannspråksförståelse mellan infödda och invandrare. Vi har i enkäterna efterfrågat testpersonernas hemspråk. De som har angett ett annat språk än nationalspråket som det språk som talas i hemmet går här under benämningen 'invandrare' medan de övriga kallas 'infödda'. Vi har dock räknat bort alla som har angett något av de övriga skandinaviska språken som hemspråk; det är endast ett fåtal testpersoner som räknats bort av denna anledning. I Figur 4 presenteras endast resultatet för de tre skandinaviska länderna då andelen invandrare i övriga länder i undersökningen är för låg för att några slutsatser ska kunna dras. Den vänstra stapeln för respektive land visar de inföddas resultat och den högra visar invandrarernas.

Figur 4. Resultatet med avseende på infödda och invandrare.

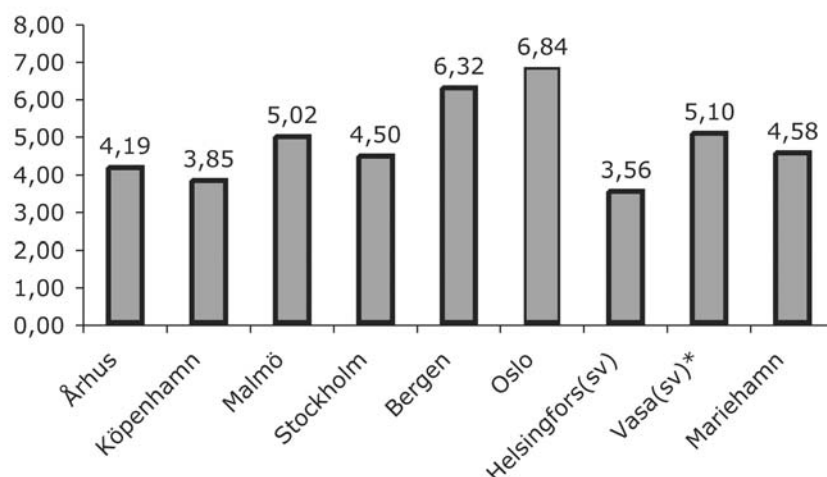
Som framgår av Figur 4 visar sig alltså hemspråk vara en mycket viktig faktor; de infödda testpersonerna uppvisar bättre resultat i alla tre länderna (och på alla sex orterna, något som dock inte framgår av Figur 4). Skillnaden i resultat mellan infödda och invandrare är störst i Norge där de infödda har 6,65 mot invandrarnas 4,59. Skillnaden beror dock på att de infödda testpersonerna i Norge är duktiga och inte på att de invandrade är dåliga. Motsvarande siffror för Danmark är 4,01 mot 3,70 och för Sverige 4,75 mot 3,63. Inte desto mindre är de norska invandrarna betydligt bättre än invandrarna i Sverige och Danmark. De norska invandrarna är till och med duktigare än de infödda danskarna och nästan i nivå med de infödda svenskarna; det som gör att de infödda svenskarnas snitt totalt hamnar något över de norska invandrarnas är deras snitt på det norska testet (se Tabell 3).

När det gäller hur bra invandrarna har klarat de två olika testspråken är resultatet att invandrade norrmän och invandrade danskar har ungefär lika svårt för båda gransspråken, medan invandrarna i Sverige klarar danskan markant sämre än norskan. Detta framgår inte av Figur 4 ovan. Skillnaderna i invandrarnas resultat med avseende på olika testspråk är betydligt större än för de infödda, men även de infödda klarar norskan bättre.

4.4 Undersökningsorterna

I presentationen av resultatet på de olika undersökningsorterna har invandrarna räknats bort; som visades i Figur 4 är skillnaden mellan infödda och invandrare en utslagsgivande faktor, och denna faktor vill vi eliminera på ortsnivå. Vad gäller orterna i Finland står Helsingfors och Vasa med på två ställen eftersom vi här har såväl finskspråkiga som svenskspråkiga klasser.

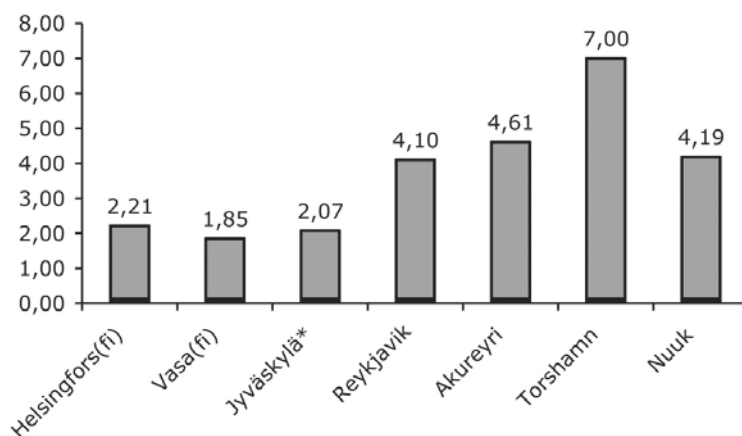
I Figur 5 visas resultatet för respektive testort i Skandinavien och det svenskspråkiga Finland. Stjärnmarkeringen vid Vasa – och vid Jyväskylä i Figur 6 nedan – indikerar att någon siffra i resultatberäkningen är konstruerad på grund av att materialet är litet, och resultatet i dessa städer bygger därför delvis på uppskattningar.

Figur 5. Resultatet för respektive testort i Skandinavien och det svenskspråkiga Finland.

Något man kan konstatera är att testpersonerna i Köpenhamn och Stockholm tillsammans med de svenskspråkiga testpersonerna i Helsingfors över lag klarat sig sämre än testpersonerna i respektive andrastad: 3,85 i Köpenhamn mot 4,19 i Århus, 4,50 i Stockholm mot 5,02 i Malmö respektive 3,56 i Helsingfors mot 4,58 i Mariehamn och 5,10 i Vasa. Resultatet för testpersonerna i Stockholm ligger under testpersonerna i Malmös, främst på grund av de senares betydligt bättre förståelse av danska, något som understryker vikten av grannspråkskontakt (detta framgår dock inte av Figur 5). Det motsatta förhållandet gäller i Norge där resultatet 6,84 i Oslo är högre än Bergens 6,32.

Om vi går vidare till länderna utanför Skandinavien fördelar sig resultaten enligt Figur 6; lägg märke till stjärnmärkningen för Jyväskylä som alltså innebär ett osäkert resultat.

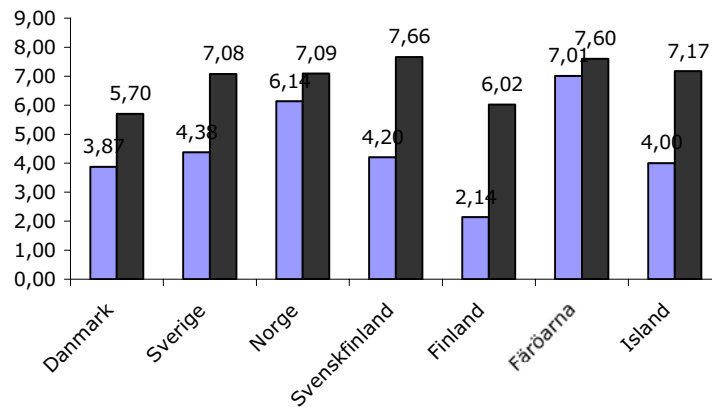

Figur 6. Resultatet för respektive testort det övriga Norden och det finskspråkiga Finland.

Vad gäller resultatet i det övriga Norden och det finskspråkiga Finland klarar sig testpersonerna i Helsingfors bättre än de i övriga Finland; notera dock det fåtal testpersoner man får respektive finsk stad efter uppdelningen. Det motsatta förhållandet gäller för huvudstad och andrastad på Island: Akureyri uppnår 4,61 mot Reykjaviks 4,10. Resultaten för Torshamn och Nuuk är desamma som för Färöarna respektive Grönland totalt i Figur 2 ovan eftersom vi bara har testpersoner i huvudstäderna i de länderna; testpersonerna i Torshamn är således bäst även här.

4.5 Engelskundersökningen

I Figur 7 presenteras resultatet av engelskundersökningen. Resultatet av grannspråkstestet visas i den vänstra stapeln; vänster stapel i respektive stapelpar motsvarar alltså staplarna i Figur 2 ovan. I den högra stapeln i varje stapelpar visas resultatet av engelskundersökningen.

Figur 7. Resultatet av engelskundersökningen i de nordiska länderna.

Alla testpersoner uppnår bättre resultat på engelskundersökning än på grannspråksundersökningen om man ser till resultaten i Figur 7; den högra stapeln i respektive stapelpar är genomgående högre än den vänstra. Svenskarna i Svenskfinland uppvisar det bästa resultatet med 7,66, men detta beror på att testpersonerna i Mariehamn i stor utsträckning har fått det enklare av testen (vilket inte framgår av tabellerna) och att detta inte kunnat korrigeras med hjälp av genomsnittsberäkningen på grund av fåtalet testpersoner där. Det framgår också att danskarna med 5,70 uppnår det sämsta resultatet på engelskundersökningen. Färingarna uppnår även här ett mycket gott resultat med 7,60, och svenskarna, norrmännen och islänningarna ligger alla strax över sju poäng i genomsnitt.

4.6 Föräldraundersökningen

Alla delar av föräldraundersökningen är inte på plats, och därför presenteras endast resultatet av föräldraundersökningen i Köpenhamn, Malmö, Stockholm, Bergen och Oslo. Av de skandinaviska städerna saknas således Århus varifrån vi saknar material. De resultat vi har och som presenteras i Tabell 8 är dock ganska entydiga och ger en indikation om hur föräldrarna klarar sig gentemot ungdomarna. I jämförelsen i Tabell 8 nedan är bara resultatet för de gymnasister medräknade vars föräldrar

deltagit i undersökningen, vilket ger goda möjligheter till jämförelser. I kolumnen näst längst till vänster anges det antal föräldrar som deltagit; notera att föräldradeltagandet i Stockholm lågt jämfört med de övriga städerna och att resultatet därför är osäkrare. I den högra spalten visas differensen mellan föräldrarnas resultat och ungdomarnas. Testet visar snittresultatet för de två övriga skandinaviska språken.

Tabell 8. Resultatet av föräldraundersökningen

Stad	Antal föräldrar	Föräldrarnas snitt	Ungdomarnas snitt	Differens i poäng
Köpenhamn	46	6,48	3,79	-2,69
Malmö	35	6,95	5,26	-1,69
Stockholm	12	7,28	5,42	-1,86
Bergen	25	7,53	6,38	-1,15
Oslo	34	8,28	7,05	-1,23

Resultatet i Tabell 8 visar att föräldrarna genomgående är duktigare än sina barn på att förstå gransspråken. I Norge är skillnaden inte så stor i någondera stad. Den allra största skillnaden finns i Köpenhamn där föräldrarna är 25% duktigare med 6,48 mot 3,79, det vill säga en differens på 2,69 poäng. En viss del av denna skillnad kan förklaras av det faktum att de äldre kan tänkas ha ett större ordförråd, men detta kan inte förklara att skillnaderna är så pass stora och eller det faktum att föräldrarna är bättre på båda gransspråken och på alla testmoment.

5. Avslutande kommentar

Mot bakgrund av resultaten som presenterats ovan kan man konstatera att svaret på den första frågan som projektet *Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering* ställde är att skandinaver inte är särskilt duktiga på att förstå sina gransspråk. Norrmännen är dock betydligt duktigare än både svenskar och danskar, vilket också konstaterades i

Mauruds undersökning. Att så är fallet är inte så konstigt om man betänker det faktum att norskan har ordförrådet gemensamt med danskan och uttalet gemensamt med svenskan, vilket placerar dem i en särställning jämfört med de andra skandinaviska länderna. Att de däremot blivit ännu duktigare än danskar och svenskar är mer anmärkningsvärt. En annan trolig förklaring till att norrmännen uppnår det klart bästa resultatet är det faktum att norrmännen är vana vid varianter av språk, genom bokmål och nynorsk. Båda dessa faktorer är inomspråkliga, men norrmännens försteg kan förmodligen delvis också förklaras genom utomspråkliga faktorer: norrmännens intresse för exempelvis Sverige och svensk såväl fin- som populärkultur är större än svenskarnas för Norges etc.

Som tidigare påpekats skiljer sig Mauruds undersökning från den vi genomfört här på vissa punkter, men några paralleller låter sig ändå dras. En skillnad mot Mauruds resultat är att svenskarna presterar bättre än danskarna i vår undersökning. Man ska dock då ha i åtanke att det är Malmös resultat på dansktestet som drar upp svenskarnas resultat, en stad Maurud inte hade med i sin undersökning. Malmös goda kunskaper i danska understryker vikten av kontakt mellan länderna i språkförståelsesammanhang.

När det gäller invandrarna i Skandinavien presterar dessa klart sämre än de infödda; hemspråksfaktorn är således en viktig utslagsgivande faktor för grannspråkförståelsen. Å andra sidan är invandrarna i Norge i de flesta fall fortfarande duktigare än de infödda danskarna och de infödda svenskarna på grannspråkförståelse. Det faktum att de norska invandrarna är så mycket bättre än de svenska och danska kan förmodligen förklaras på samma sätt som de infödda norrmännens försteg ovan.

På frågan hur duktiga nordbor utanför Skandinavien är på att förstå de skandinaviska språken är svaret att färingarna är bäst i Norden medan finnarna är sämst. Färingarna är dessutom sammantaget duktigare än skandinaverna på att förstå de

skandinaviska språken, ett resultat som delvis förklaras av deras kunskaper i danska.

Till skillnad från testpersonernas grannspråkskunskaper är deras engelskkunskaper bra; gymnasisterna i Norden är duktiga på engelska och oftast bättre än på grannspråken. I sammanhanget är det dock viktigt att ha i åtanke att testpersonerna fått undervisning under många år i engelska, medan mer än hälften av testpersonerna svarat att de inte har fått någon undervisning i grannspråk. Här till kommer också det faktum att de flesta gymnasister i mer eller mindre utsträckning dagligen tar del av den amerikanska populärkulturen, något som givetvis underlättar förståelsen av engelska språket.

Svaren på de relaterade frågorna huruvida skandinaver blir bättre på grannspråksförståelse med stigande ålder och huruvida ungdomar idag är bättre på grannspråksförståelse än vad ungdomar var för ett kvartssekel sedan hittar man dels i föräldraundersökningen, dels i jämförelsen med Mauruds undersökning. Eftersom föräldraundersökningen inte är fullständig och jämförelsen med Maurud inte håller hela vägen bör svaren ses som tendenser snarare än svar: det verkar som om skandinaver blir bättre på skandinaviska med stigande ålder och som att ungdomar idag verkar vara klart sämre på grannspråksförståelse.

Summary

The project 'Internordisk språkförståelse i en tid med ökad internationalisering', Scandinavian Intercomprehension in times of increased internationalisation, aims at investigating the comprehension of the three Scandinavian languages Swedish, Norwegian and Danish (spoken as well as written language). The investigation is carried out in all the five Nordic countries. The project also investigates the skills of immigrants compared to native speakers of a Scandinavian language. Furthermore, the investigation includes a corresponding test of comprehension in English. Our informants attend high school, and in all around

1800 students have participated. Finally, we interviewed some parents of the high school students.

The results so far show that the informants in Norway and the Faroese Islands obtain the best results, whereas the informants in Finland obtain the poorest. Native speakers of Scandinavian languages understand their neighbour languages much better than immigrants, but still the immigrants in Norway score higher than native speakers of Swedish and Danish. In almost every case, the informants obtain a higher score when tested on English than on the Scandinavian languages. Regarding the parents, all over the Scandinavian countries they score higher, often considerably higher, than the youngsters.